

NE VEMO NE URE NE DNEVA ...

V zadnjem času je »KARITAS« med drugim izplačala

cele zavarovalne vsote

ob smrti sledečih članov in članic:

- Potočnik Alojz, Maribor, Slovenska 22;
Ivačić Marija, Lastnič 22, p. Podčetrtek;
Šurec Ivan, Bohova 24;
Modic Ivana, Fara 1, p. Nova vas pri Rakeku;
Jamnik Julijana, Rošpoh 198, p. Kamnica;
Mulej Antonija, Poljane pri Gorjah 121;
Šumrada Ivan, Podgora 27, p. Stari trg pri Rakeku;
Hernaus Jožefa, Irje 16, p. Rog. Slatina;
Brolih Marija, Hotemaže 3, p. Preddvor pri Kranju;
Juvan Rudolf, Ježica 8;
Štruc Marija, Blato 5, p. Konjice;
Kokalj Jernej, Križe 26 pri Tržiču;
Verač Andrej, Radenski vrh, p. Slatina-Radenci;
Hartner Marija, Maribor-Pobrežje, Lovska c. 21;
Grebenc Ivana, Rakitnica 18, p. Dolenja vas;
Trdin Franc, Zg. Loke, p. Lukovica;
Knific Ivan, Prebačevo 36, p. Kranj;
Sladič Franc, Ljubljana, Galjeva 60;
Rebernak Ana, Ljubljana, Sv. Petra c. 1;
Jureš Ludvik, Maribor-Studenci, Krpanova 22;
Krumpeštar Marija, Koseze 11, p. Vodice;
Teran Marija, Pokošje 11, p. Zg. Polskava;
Fišer Franc, Rošpoh 164, p. Kamnica pri Mariboru;
Dr. Wankmüller Altonz, Maribor, Frančiškanska ulica 8;
Krevs Filip, Ljubljana, Bohoričeva 11;
Miškot Anton, Ljubljana, Vodnikova 85;
Peterlin Marija, Hrastole 33, p. Škocjan pri Mokronogu;
Jager Matevž, Štepanja vas 82;
Zupan Josip, Kranj, Mestni trg 2;
Dolinar Vincenc, Povčeno 5, p. Rimske Toplice;
Avsenik Marija, Jesenice, Na Murovi 12;
Beguš Ivan, Koroška Bela 109, p. Javornik;
Klampfer Marija, Maribor, Mejna ulica 30;
Kovač Alojz, Poljana 31, p. Prevalje;
Avsenak Jože, Rajhenburg 88;
Kolar Ivanka, Ljubljana-Moste, Središka 12;
Čakš Barbara, Celje, Zavodna 9.
- Dvojno zavarovalno vsoto je KARITAS izplačala ob smrti:
Šausa Andreja, Golek 16, p. Krško;
Mehleta Franca, Ponova vas 5, p. Grosuplje;
Pogačnik Jožefa, Sv. Vid 5, p. Planina pri Sevnici;
Naglava Josipa, Trbovlje 101;
Artača Franca, Kozarje 8, p. Dobrava,
- in brezplačno sozavarovanih otrok:
12 letnega Mešeta Ivana, Vrbljenje 9, p. Ig pri Ljubljani;
3 letne Koderman Ane, Verd 75, p. Vrhnika;
3 letne Čuš Neže, Gabernik 31, p. Juršinci;
2 letne Mlakar Rožale, Češnjica 19, p. Srednja vas v Bohinju;
2 letnega Suštarja Janeza, Sp. Zadobrova 22, p. Dev. Mar. v Polju,
ker so vsi umrli za posledicami nezgode.
- Brezplačno sozavarovano vsoto je KARITAS izplačala ob smrti:
7 letne Humerca Marte, Lesce 77;
14 letne Treven Ljudmile, Brod 22, p. Dol. Logatec;
5 letnega Jermana Dragota, Sv. Urh 23, p. Trbovlje I.;
12 letne Haine Pavle, Maribor, Krčevina 5,
ter 5 in 8 letnih Trtnika Andreja in Valentine,
Zg. Košelj 21, p. Dev. Mar. v Polju.

»KARITAS«

tipe v »Naši moči« še posebno hvaležni. S tem resnost lista ne bo nič izgubila, pač pa bo list budil veselje do življenja in ubijal malodušje.

Po končanem petem letu naj velja topla zahvala vsem, ki so z lepo besedo, z vzpodbudnimi članki, s poučnimi razpravami ali

kako drugače pri »Naši moči« sodelovali! Prepričani naj bodo, da so stali v pravi narodni službi. Naj nam ostanejo zvesti in naj imajo tudi v prihodnje pred očmi, da je so-trudništvo pri listu s tako veliko naklado ne le častno, temveč predvsem nad vse odgovorno.

Dr. Josip Mal, Ljubljana:

Smet pri starih Slovencih

Z večino drugih narodov so bili tudi stari Slovani prepričani, da s pozemskim življenjem še ni vsega konec, marveč da se le-to nadaljuje onkraj oblakov in onkraj morja v navju in raju. V svoji prvotni naravni preproščini si telo oživljajoče duše niso mogli predstavljati drugače kot tvarno, v obliki po zraku letajoče živali: čebele, muhe, metulja ali ptiča (goloba, kukavice itd.).

Mislili so, da duša zapusti telo tudi za čas spanja ter da leta okrog kot ptič netopir, ki so mu dali zato ime ne-ptič = ne-to-pir (pir prvotno v slovansčini toliko kot ptica). O dušah pred krstom umrlih otrok sodijo pri nas še danes, da letajo zvečer kot veliki črni ptiči navje ali movje in se oglašajo v zraku s svojim ječanjem, ki ga pa bognasvaruj ne smemo oponašati, ker bi se nam sicer slabo godilo.

Duša so si mislili navzočo tudi v dihu in vetru: tako pri Rusih kakor pri Slovencih je še danes razširjena vera, da veter tuli in zavija, če se je kdo obesil. To je verjetno v zvezi še z nekim nadaljnjim ostankom iz naše poganske dobe. S slovanskim češčenjem dreves namreč: kajti samomorilec je oskrnil s svojim dejanjem svetost drevesa, ki se s pomočjo vetra skuša otresti nadležnega bremena.

Svojo povezanost in navezanost na pozemsko življenje so stari Slovenci prenesli tudi na mrtvečeva občutja oz. na njegovo dušo. Prepričani so bili, da umrli zavidajo živim njihove tostranske dobrote in užitke: hrano, pijačo, luč, ogenj, toplo obleko in posteljo. Zato so jim dajali v najstarejši dobi v grob hrane, obleke, posode, orodja in kresilne priprave, da bi si mogli zanetiti ogenj. Na grob so potem rajnim nosili ob določenih časih jedi in pijače, da bi se mogli okrepčati z njimi.

Na večer pred vernimi dušami je še danes po mnogih krajih Slovenije navada, da pustijo vrata v hišo celo noč odprta. Soba mora biti ta večer toplo zakurjena, na mizo postavijo poleg luči hleb kruha z vrčkom vina ali piva ter nekaj hrena za duše rajnih, ob peči na klopi pa je prihranjen zanje prostor, da se ogrejejo in odpočijejo.

Vse to je preračunano na to, da bi se duše rajnih potolažile, se zadovoljile s svojo usodo in da bi svojih bližnjih ne nadlegovale. V splošnem so se bali rajnih ter so jim zato skušali zabraniti, da bi se vrnili ali da bi ostali na svojem starem domu. Na to kaže še sedaj razširjen običaj, da ob smrti obrnejo narobe vse stole in klopi, da bi se duša rajnega ne mogla kam uvesti. Uskoki na Gorjancih so dali mrličem v grob kos kruha, na glavo in na noge pa kamen, da bi se ne mogli vrniti in živim škodovati. Iz istega namena so stari Slovani nasipali na grobove rajnih visoke gomile, ki naj bi s svojo težo

preprečevale vsakršen stik sveta mrtvaških senc s tostranskim življenjem.

Šest tednov po smrti se duša ne more umiriti ter bega okrog hiše; štirideseti dan se vršijo še danes v pravoslavni cerkvi molitve za pokojnika (parastos). Da bi duša čimprej dosegla svoj mir, pa tudi da bi se živeči rešili strahu pred vrnitvijo umrlega, so trupla sežigali. Na ta način so mislili, da se bo duša najprej rešila svojih vezi s telesom in da bo tako najhitreje prišla v daljni raj. Pepel sežganih kosti so zbrali v posodo, žaro ali žalo, ki so jo potem polagali na kladu in stebre ob poteh, zlasti na križpotjih z namenom, da bi se tu duša zmedla in bi zgrešila pravo pot na svoj stari zemeljski dom.

Ruski analist (letopisec) Nestor, ki je pisal svojo kroniko v začetku 12. stoletja, pripoveduje, kako so stari Rusi na grmadah (kladah) sežigali mrtvece, prirejali njim na čast bojne igre (trizne), pepel kosti pa so spravljali v majhne posode, ki so jih postavljali na stebre ob poteh, češ da kot pogani niso poznali božjega zakona in so si postave sami sebi prikrojili: I ašče kdo umrijaše v njih, tvorjahu triznu nad nim; i po sem tvorjahu kladu veliko, i vložat na kladu mertvjeca, i sežigahu: i po sem zbravše kosti, vložahu v sosud mal, i postavljahu na stolpije na putjeh... poganii nevjedušče zakona božja, no tvorjahu sami sebye zakon.

Kakor so bili nekateri rodovi in časi nenaklonjeni običaju, da bi telesne ostanke gldali črvi, tako je bila vendar tudi navada, da so pokopavali nesežgano truplo v zemljo. Oba načina sta često živela drug poleg drugega, kar kaže dovolj jasno, da se naziranja o umrlih niso prav nič spremenila. Svojce so pokopavali prvotno na njivah, vrtovih in travnikih, na bregovih potokov, zlasti pa še v tajstvenih, posvečenih gozdovih.

Krščanska doba je skušala to odpraviti, kar pa se ni vedno posrečilo. Glede Čehov vemo, da je bilo še pod Břetislavom I. leta 1039 prepovedano pokopavati mrliče na polju in v gozdovih. Kdor bi se pregrešil zoper to zapoved, je moral dati arhidiakonu vola, v knežjo blagajno plačati 300 denarjev, truplo pa se je moralo prenesti v posvečeno pokopališče. Da se stara navada tudi še za tem ni dala takoj odpraviti, vidimo iz tega, da so gornji ukaz morali obnoviti pod Břetislavom II.; tudi na Pomorjanskem so leta 1125

L. M. ECKER, Sinova

Splošno kleparstvo, kritje lesocementnih streh, strelvodne naprave. Mrzlo- in toplotne instalacije, sanitarne opreme
Račun poštne hranilnice št. 30.771
Telefon interurban št. 29-33

Ljubljana, Slomškova ulica 4

morali prepovedati pokopavanje na poljih in v gozdovih.

Na nekdanje mrliške »stolpe«, stebre ob poteh, spominja še danes živeči običaj, da se postavljajo na krajih, ki imajo kako zvezo z rajnim, spominski križi, napisne table ali pa zaobljubljene kapelice. Kakor pri nas, se je ta navada obdržala tudi pri Rusih, kjer tudi živi še dalje starslovanska strava, pojedina na čast umrlemu, ki se je pri nas ohranila kot sedmina.

Rusi obhajajo tudi tretji, deveti in štirideseti dan kot spomin za umrlim. Pravijo, da se je treba mrtvih spominjati, a se tudi (s pojedino) razveseljevati, ker bi bili rajni sicer užaljeni, če bi odšli z žalostjo od njih. Pri vsakem takem spominu so nad truplo oz. nad žaro, ki so jo pokrili s kamnom, namestili sveže prsti, tako da je gomila polagoma naraščala. Na gostije pa kažejo ostanki živalskih kosti in razbite črepinje, ki jih arheologi odkrivajo pri razkopavanju teh starih grobov.

Z drugimi Slovani so tudi stari Slovenci verovali, da se duše pokojnikov preselijo v raj, ki so si ga predstavljali, da leži v večnolepah toplih pokrajinah, kamor se selijo ptiči na prezimovanje. Rajnik (množina torej rajniki, ne pa ranjki!) je torej prebivalec raja odnosno umrli sploh.

Z drugo besedo se je prebivališče rajnih imenovalo tudi nav ali navje. Nav pomenja v ruščini okostje in mrliča, v češčini pa spodnji, podzemski svet, svet dušnih senc. Beseda se je tudi pri Slovencih ohranila še do danes: malemu zvončku, ki se oglašča, kadar kdo umre, in ki naznanja preživelim, da se je zopet nekdo preselil v kraljestvo smrti, pravijo po mnogih krajih na Slovenskem navček.

O raju so naši poganski predniki sodili, da tam počiva tudi sončni bog Kresnik po opravljenem dnevnem delu. Naša narodna pripovedka misli, da prebiva Kresnik v zlatem gradu na visoki stekleni gori v jutrovi

Stanislav Čadež, Ljubljana:

Za križ in svobodo

Toda, že se kaže na obzorju krvava zarja, ki napoveduje nove čase in nove dogodke. Začenja se namreč doba strašnih in obupa polnih turških napadov na našo zemljo. — Ti boji, ko so bojevali naši predniki z mnogo močnejšim sovražnikom orjaško borbo za obstanek, pa niso zlomili volje za odpor, temveč so jo še povečali in pripravili ljudstvo za poznejši boj s plemiško gospodo v kmetskih uporih, v bojih za »staro pravdo«.

Ze meseca maja leta 1469 je vdrl turški paša z armado 20.000 mož iz Bosne — ki je postala del turškega cesarstva že šest let prej — na Hrvaško; skozi Liko in mimo Senja so vihrale čete, prestopile Kolpo in vdrle na Kranjsko. Na binško nedeljo se utabore Turki pri Metliki, zažgo mesto in ves teden pustošijo in divjajo kot povodenj po okolici. Iz Bele Krajine dére turška povodenj na Kočevsko, kjer požgo Turki Kočevje, in naenkrat se prikažejo pred Ljubljano, kjer požgo šenklaško cerkev. Druge čete so pustošile in ropale okoli Žužemberka in Kostanjevice in si postavile tabor na šentjernejškem polju. Jeseni istega leta priderejo turške čete na Kras, se razlijejo po celem Furlanskem

Reden gost. Ravnatelj kaznilnice odpuščenemu kaznjencu pri slovesu: »Ne morem razumeti, kako je nastala ta napaka. Pridržali smo vas namreč 14 dni predolgo.« — Kaznjene: »Nič ne de. Pa mi jih vpišite za drugič v dobro.«

Izkupil jo je. Neznani moški nagovori gospodično: »Oprostite, morda me boste smatrali za domišljavca, če rečem, da ste me gotovo že kje opazili.« — Gospodična: »Ne spominjam se!« — On: »Pred četrte ure ste me tako pozorno pogledali. V zoološkem vrtu je bilo, prav ko ste stali pred opičjim oddelkom.« — Ona: »Že mogoče. A kako ste mogli priti tako hitro iz svojega oddelka, ki je vendar obdan z mrežo?«

Tako nastane pogovor. Prvi: »Ali ti veš, kdo je prvi rekel: Kar je moje, je tudi tvoje?« — Drugi: »Točno ne vem, a gotovo nekdo, ki ni nič imel.«

Opreznost. Vsak četrtek se sestajajo v neki ljubljanski kavarni prijateljice, ki so pred 30 leti skupno zapustile šolo. »Jaz doslej niti en četrtek nisem manjkala,« se pohvali gospa Krpičeva. — »Je pač prijetno v tej naši družbi, meni gospa Cundričeva — A Krpičeva: »Ne zaradi tega, a če sem tu, vsaj vem, da ne govorite o meni nič slabega.«

Lažnivec do smrti. Potrč: »Ali si slišal, da je Pakič nenadoma umrl?« — Petrič: »Ni mogoče! No, sicer se pa ne čudim. Bil je vedno velik lažnivec. Še pred tremi dnevi mi je obljubljal, da mi prvega prihodnjega meseca vrne dolg.«

deželi. Tam pred gradom raste tudi bajna jablana; komur se posreči, da odtrga z njenih vej zlati sad, njemu ne bo treba umreti in njegova sreča ne bo imela konca.

Razen duš rajnih prebivajo v raju tudi duše še nerojenih otrok. Navje so si predstavljali, da je ločeno od človekovega zemskega bivališča po veliki vodi ali po morju. Kdor je hotel priti v raj, ta je moral prebroditi to reko oz. nebeško morje ali pa je moral prehoditi mavrični most in zvezdno rimsko cesto.

tja do reke Piave, ropajo, morijo in požigajo vasi. Konec leta je prišel nov, silovit napad; krška okolica in Savinjska dolina tja do Celja sta bili od Turkov požgani in izropani. Kakor so se Turki kot blisk pokazali, tako so zopet izginili in za njimi je bil samo jok in škripanje z zobmi.

Koliko gorja je bilo takrat po naših deželah, nam pove že poročilo, ki ga je celjski mestni poveljnik poslal državnemu zboru v Regensburg: »Lepa opatija Stična je razrušena, Pleterje v razvalinah, Jurklošter, dva samostana v Savinjski dolini, Gornji grad in Novi klošter, dva samostana v ljubljanskem predmestju, avguštinski in frančiškanski, so razdejani. Velesovo in Mekinje oropane. Na Kranjskem so sovražniki razrušili ali požgali 40, na Štajerskem 24 cerkva; iz Kranjske so odpeljali 10.000 ljudi v sužnost, iz Štajerske pa 5000; 5 trgov in več kot 200 vasi so oropali in požgali. Kamorkoli so pridrli, vse je bilo požgano in pokončano. In vendar preže Turki ob meji še v treh taborih na rop in umor.«

Leto za letom vpadajo na Slovensko in nobenega ni, ki bi se jim postavil v bran.

Narod ima siguren občutek za vse ono, kar je zdravilno. Ni le slučajno, da se ravno pri nas popije toliko bele kave. Naše gospodinje jo vedò mojstrsko pripraviti. Naravno, s »Kolinsko« to vedno dobro uspe.

Kolinska
IZREDNO IZDATNA
KVALITETNA CIKORIJA

Zavarovanje

KARITAS,

Ljubljana,

Ob bridki izgubi ponesrečene hčerke Rozike ste nama blagovolili nakloniti dvojno podporo v znesku 600 din.

Najiskreneje se Vam zahvaljujemo za to in toplo priporočava tovrstno zavarovanje pri KARITAS vsem in vsakomur, ker ne vemo ne ure ne dneva, kje nas nesreča čaka.

Boh. Češnjica, 24. XI. 40.

MLAKAR JOŽEF in MARJETA, s. r. l.
Češnjica št. 19.

Skrben dežurni. Pri neki četi so imeli posebno vestnega in natančnega podčastnika. Ko je nekoč kot dežurni prišel ponoči v sobo, kjer so spali vojaki, je zbudil naslednjega »požarnega« pol ure prekmalu, rekoč: »Kar mirno spi. Imaš še pol ure časa do nastopa službe. Te bom že pravočasno zbudil.«

Nov redilni prašek

»REDIN« za prašiče. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašiče. Zado- stuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav. 8 din, po pošti 19 din, 3 zav. po pošti 35 din, 4 zav. po pošti 43 din. — Mnogo zahvalnih pisem.

Pazite: pravi Redin se dobi samo z gornjo sliko.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 2
Na deželi pa zahtevajte Redin pri Vašem trgovcu.

